

Evidencijski broj / Article ID:

18907834

Vrsta novine / Frequency:

Mjesečna / Monthly

Zemlja porijekla / Country of origin:

Hrvatska / Croatia

Rubrika / Section:

OTS:

Evidencijski broj / Article ID:

18907834

Vrsta novine / Frequency:

Mjesečna / Monthly

Zemlja porijekla / Country of origin:

Hrvatska / Croatia

Rubrika / Section:

OTS:

PERSPEKTIVA ELLE

Koliko se god to isprva činilo kao da je izišlo iz edicije postmodernih dezorientacija, Jelena Veljača uspjela je mobilizirati javnost veličinom odaziva kakvu rijetko koji aktivistički projekt uspijeva ostvariti, koristeći svoju platformu svojevrsne proto-influencerice da skrene pozornost na toksičan problem koji je u našem društvu jezivo rasprostranjen. Vidljivost inicijative #SpasiMe izravno je vezana uz vidljivost svoje inicijatorice, kojoj je postojeći celebrity status omogućio da zatalasa diskurs oko nasilja nad ženama, a slučaju nije odmogla ni estetska privlačnost Veljače kao lica pokreta koje se lako smjestilo na naslovnice i privuklo medijski interes. No s druge strane, činjenica

**NIKADA U DOMAĆOJ POVIJESTI TEMA
NASILJA NAD ŽENAMA NIJE DOBILA
TOLIKO POZORNOSTI U TOLIKO
MASOVNIM OKVIRIMA KAO OVE
GODINE, I TO DIJELOM ZAHVALJUJUĆI
INICIJATIVI #SPASIME. NO BORBA PROTIV
NASILJA IMA DUGOGODIŠNU TRADICIJU
ZAHVALJUJUĆI NEVJEROJATNIM
ŽENAMA KOJE SU JOJ POSVETILE ŽIVOT,
FEMINISTIČKIM NAČELIMA PODRŠKE I
POVJERENJA, BUNTOVNO KONTRIRAJUĆI
HOSTILNOM SUSTAVU, KOJI UPORNO
PERPETUIRA SEKUNDARNU VIKTIMIZACIJU
ŽENA KOJE SU PROŽIVJELE I PREŽIVJELE
SEKSUALNO NASILJE. U RAZGOVORU
S NEKIMA OD TIH FANTASTIČNIH
AKTIVISTKINA ISTRAŽILE SMO POVIJEST,
AKTUALNOST I BUDUĆNOST BORBE**

Jelenina celebrity status žene koju javnost podjednako voli voljeti i mrziti gurnula ju je u prve linije da je se diskreditira i ismije te da se njezini motivi dovedu u pitanje, što samo reproducira poznati mizogini obrazac u malo većoj i za njansu glamuroznijoj areniji nego što su to inače naviknule trpeti (odnosno, ne trpeti) aktivistkinje. Želja zlobnika i nasilnika da se pokret unizi samo svjedoči o njegovu odjeku, a organizatorice su pokazale dovoljno mudrosti da rano u procesu potraže savjetovanje iskusnijih i stručnjih od sebe. Tako je zaklada Solidarna pružila logističku pomoć u organizaciji kampanje i osnovala fond Spasime koji izravno pomaže osobama koje žele izići iz nasilne situacije, prije svega osiguravajući stan i posredujući u pronalasku posla

Žene u borbi
RADA BORIĆ, aktivistkinja, znanstvenica, prevoditeljica,
zastupnica u Skupštini grada Zagreba
Ne treba zaboraviti da je organizirana borba protiv nasilja nad ženama počela u bivšoj državi, iako su žene nominalno bile ravноправne. S jednakošću koju su kod nas žene izborile pravom glasa i osvajanjem tržišta rada nakon '45-e, nasilje je kao naslijede i utemeljenje patrijarhata ostalo. Prve su ženske organizacije počele djelovati još u osamdesetima: '88. imamo Žensku grupu Trešnjevka, koja osniva prvi SOS telefon, a neposredno nakon toga osniva se i prvo sklonište za žene i djecu koja su preživjela nasilje, Autonomna ženska kuća Zagreb, koja je skvoritala prostor bivše omladinske organizacije upravo u turbulentnim vremenima uoči promjene u državi. Onde su žene počele raditi s drugim ženama na feminističkim principima - da se ženama koje govore o nasilju vjeruje, da žene znaju da nisu krive za nasilje koje im se dogodilo, da im se pruža podrška... Mislim da je za feministički pokret važno čuvati kontinuitet i znanje o tome da su prije nas bile druge žene. Autonomna ženska kuća postala je neka vrsta rasadnika za druge ženske grupe, a kako se dogodio rat, žene su organizirale i Centar za žene žrtve rata. Zanimljivo je da hrvatski jezik ne poznaje riječ survivor, a ne volim riječ žrtva jer ne mislim da su žene žrtve. Vesna Kesić, jedna od osnivačica Centra, govorila je i pisala o tome kako su žene povjesno naučile na tisuću načina preživjeti nasilje i teške ekonomske krize te iznijeti iz njih i sebe i svoju obitelj. Ubroz je nastala i Ženska infoteka,

Evidencijski broj / Article ID:

18907834

Vrsta novine / Frequency:

Mjesečna / Monthly

Zemlja porijekla / Country of origin:

Hrvatska / Croatia

Rubrika / Section:

OTS:

a već '95. godine Ženska soba, prvi i, nažalost, i dalje jedini centar koji se bavi ne samo ženskom seksualnošću nego izravno radi sa ženama koje su preživjele seksualno nasilje. Dalje su nastale mnoge organizacije s različitim fokusom, pa se tako Centar za ženske studije u ratu počeo teorijski baviti ratnim nasiljem, a razvio se i niz organizacija i servisa za izravnu podršku ženama - ne volimo govoriti pomoći, žene se podržava, a one će si same pomoći, nisu u tome pasivne. Još smo se tada ljudile što moramo osnivati te servise jer u pristojnim zemljama to radi država. Možemo podržati ženu u skloništu, ali važnije je pitanje kako je vratiti u život u kojemu si mora osigurati stan i posao, s obzirom na to da žene često iz nasilne situacije bježe u papučama i spavačici, a nasilnik ostaje u zajedničkom prostoru. Nakon završetka rata, Centar za žene žrtve rata bavio se trgovanjem ženama, a danas se bavi migrantkinjama i tražiteljicama azila. Rekla bi moja prijateljica Eve Ensler, autorica "Vagininih monologa": "Concerning women, we are always at war." Sada smo u nekoj vrsti mirnodopskog rata, ali dokle god žena može biti ubijena na cesti jer ne pristaje na nešto što muškarac od nje traži, doista smo u ratu. Još su se ranih devedesetih počele osnivati različite platforme i mreže, poput Ženske mreže Hrvatske, koja uključuje četrdesetak ženskih grupa, Ženske grupe Brod, koja ima skloništa u Slavoniji, ženske grupe Domine u Splitu, koje su organizirale i prve Gay Prideove u Splitu, a nedavno i prvi Mediteranski ženski festival, ženske grupe u Poreču, na Lošinju... Počele su se javljati i grupe s drugim temama, poput Roda koje su se počele baviti nasiljem nad ženama pri porođaju, a Platforma za reproduktivna prava organizirala je nekoliko vrlo uspješnih prosvjeda za Dan žena. Kao da se mala gruda zakotlijala u dobru lavinu, mijenjaju se i mediji i javnost se senzibilizira, ali ponekad ljudi neprimjereno reagiraju i pozivaju na linč, razmišljajući o tome što bi bilo da se takvo što dogodi nekome od njima bliskih žena. Treba osvijestiti da su sve te djevojke i žene - naše.

ŽENSKA SOBA, CENTAR ZA SEKSUALNA PRAVA

MAJA MAMULA, psihologinja i ANAMARIJA DROŽDAN-KRANJČEC, pravnica

Maja: Za traumu je karakteristično da se ne upisuje u sjećanje na isti način pa se iskazi mogu razlikovati i postoje rupe u sjećanju. To su pozicije iz kojih ne znate što biste, kao da je cijeli sustav protiv vas: budi konzistentna, ali ne previše, nemoj plakati, ali pusti suzu. I stalno se propitujte je li to stvarno istina i što je to žrtva napravila, što stvara osjećaj da joj nitko ne vjeruje, da je sama protiv sustava. Pa i obitelji, koje su divne i žele pružiti podršku, ne znaju se ponašati pa se često prave da se ništa nije dogodilo, što također izaziva retramatizaciju. Zamislite kazneno djelo poput oružane pljačke, teško da će netko stalno propitivati govorite li istinu, ali kada je riječ o radno uvjetovanom nasilju, konstantno će se tražiti suodgovornost žrtve. Čak i za osobu koja je prošla psihoterapiju to može biti okidač za simptome posttraumatskog stresnog poremećaja. Stresna je traumska reakcija zapravo normalna, ali ako ona traje dulje ili je stanje odgođeno, govorimo o posttraumatskom stresnom poremećaju, koji često razvijaju osobe koje dožive silovanje. Ne smijemo zaboraviti gdje živimo,

ovdje će žrtva silovanja zauvijek biti obilježena kao na neki način suspektna osoba, posebno u manjim mjestima. Možemo li okrivljavati institucije? Pa ne, jer smo svi socijalizirani u ovom društvu, a time dolazimo do najvažnijeg pitanja - prevencije i osvještavanja. Jer neće ni sudac ili sutkinja, liječnik ili liječnica, državni odvjetnik ili odvjetnica imati radikalno drukčiji stav ako nisu educirani... A nisu. Nemamo preventijske programe u vrtićima i školama, većina edukacije o specifičnosti seksualnog nasilja za bilo koju od navedenih struka minimalna je tijekom fakultetskog obrazovanja, a osim što Ženska soba provodi specijalizirane multisektorske edukacije za rad sa žrtvama seksualnog nasilja, i dalje nemamo institucije koje to sustavno provode. Stalno se vrtimo u začaranom krugu.

Anamarija: Važno je raditi na institucionalnoj razini jer se u osnovi neprijavljanja krije nepovjerenje u sustav. Potrebno je educirati osobe u sustavu o pristupu osobama koje su preživjele seksualno nasilje. Tek se sada uvodi u praksi ispitivanje putem audio-vizualnog uređaja ili u odvojenoj prostoriji na sudovima kako bi se spriječio susret žrtve i počinitelja te da ne moramo mi iz organizacija civilnog društva biti živi štit na hodnicima.

Maja: Problem je što to nije standardizirano na razini Hrvatske. Svaka je karika u sklopu procesa dužna informirati žrtvu o njezinim pravima, i to tako da žrtva to razumije i da zna što može tražiti. No nevjerojatno je da čak neki suci i sutkinje te odvjetnici i odvjetnice nisu uopće svjesni prava žrtava! Ta su prava iznimno važna, ne samo zbog zaštite mentalnog zdravlja nego i za sudski proces jer će osoba koja već radi na proradi traumatskog iskustva, koja je pripremljena za postupak, dati kvalitetniji iskaz nego osoba koja je potpuno pod utjecajem traume. Ženska je soba podrška od početka do kraja procesa jer je važno osobu pripremiti na to da će postupak trajati godinama, da su kazne relativno niske, da neće nužno ići u smjeru zaslужene presude... To je nešto što sprečava sekundarnu viktimizaciju, koja je u postupku po defaultu.

Anamarija: Kaznenopravni postupak je komplikiran i mora se paziti na mnogo segmenta kako postupak ne bi kasnije pao i vratio se na početak. Svi se boje Europskog suda za ljudska prava i paze na pravo okrivljenika, načelo zakonitosti i presumpciju nevinosti, ali prava žrtava i dalje su deklaratorna iako ih netko prekrši, nitko neće biti sustavno sankcioniran. Postigli smo znatne pomake na papiru, ali svijest se nije promjenila na razini sustava. Implementiramo odredbe, ali je pitanje kako ih primjenjujemo u praksi. Žrtva mora razumjeti i nju se mora razumjeti, ali u većini slučajeva vidimo da se to zadržava na formi.

PRAVOBRAITELJICA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

VIŠNJA LIUBIĆIĆ

Kad je riječ o senzibilizaciji javnosti i udrugama te inicijativama #SpasiMe, one su vrlo vrijedne i važne pojave, ali ne smijemo smetnuti s umima da su takve pojave i inicijative uglavnom posljedica neučinkovitog i nepravednog sustava te alarm koji traži promjenu načina borbe protiv svake vrste nasilja, pa tako i onoga nad ženama bez posebne stručne podloge. Stoga nije dobro da se zakoni mijenjaju na temelju individualnih slučajeva ili građanskih inicijativa jer to vrlo rijetko osigura kvalitetne promjene, dugoročnu pravnu sigurnost i stabilnost sustava, unapređenje i učinkovitu zaštitu žrtava. Trend kojemu svjedočimo posljednjih godina, a koji se u suzbijanju obiteljskog nasilja gotovo u potpunosti oslanja na policiju i pravosuđe, predstavlja nepotpun pristup u smislu učinkovitog suzbijanja obiteljskog nasilja i rezultira brutalizacijom nasilja. Nasilje se ne može iskorijeniti represijom, odnosno isključivo kažnjavanjem ako istodobno nisu osigurani kvalitetni preventivni mehanizmi te organiziran učinkovitiji i dugotrajniji proces resocijalizacije počinitelja.